

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

2012

MUSEUM OF
BYZANTINE
CULTURE

Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού τιμήθηκε με το
Βραβείο Μουσείου του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έτος 2005
The Museum of Byzantine Culture was awarded the
Council of Europe Museum Prize for the year 2005

Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
Λεωφ. Στρατού 2, 546 40 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2313 306 400 • www.mbp.gr

Museum of Byzantine Culture
2, Stratou Ave., GR-546 40 Thessaloniki, Greece
Tel. +30 2313 306 400 • www.mbp.gr

© 2011 Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού / Museum of Byzantine Culture
ISBN: 978-960-9669-00-9

Η ΕΚΔΟΣΗ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ:
THIS DESK DIARY IS PUBLISHED WITH THE KIND SUPPORT OF:

Ανέστης και Αικατερίνη Μαυράκη

Αρετή Γαρέφη

Εικόνα εξωφύλλου: Προσκύνηση των Μάγων (λεπτομέρεια), αρχές 16ου αι., δωρεά Δημητρίου Οικονομόπουλου
Cover illustration: The Adoration of the Magi (detail), early 16th c., Demetrios Economopoulos donation

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2012 DESK DIARY

ΔΩΡΑ ΦΕΡΟΝΤΕΣ:

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

BEARING GIFTS:

DONATIONS AND DONORS IN THE COLLECTIONS
OF THE MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ASSOCIATION OF THE FRIENDS OF THE MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

Ὁ Δ

ΓΟΒΔΕ
Ὁ ΠΟΛ

Το Ημερολόγιο του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού για το 2012 αφιερώνεται σε όλους τους ανθρώπους, που με περισσή γενναιοδωρία και ευαισθησία χάρισαν στο Μουσείο μας ένα ή περισσότερα έργα, πολλά από τα οποία αποτελούσαν προσωπικά τους αντικείμενα ή οικογενειακά κειμήλια. Η συναισθηματική σχέση που θα είχε ο κάτοχος – μετέπειτα δωρητής – με το αντικείμενο προσδίδει ιδιαίτερη αξία στη δωρεά και επιφορτίζει το Μουσείο με το χρέος να το διαφυλάξει, να το μελετήσει και να το προβάλλει με κάθε τρόπο.

Οι δωρεές αποτελούσαν πάντοτε και εξακολουθούν ακόμα να αποτελούν σημαντική πηγή εμπλουτισμού των συλλογών κάθε μουσείου. Ήδη από το 1987, αρκετά χρόνια προτού ανοίξει τις πύλες του, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού είχε αποδεχθεί την πρώτη δωρεά, τη Συλλογή Δημητρίου Οικονομόπουλου. Από τότε μέχρι σήμερα το Μουσείο γίνεται αποδέκτης μικρών ή μεγαλύτερων δωρεών σε έργα τέχνης, που δεν ανήκουν απαραίτητα στο πεδίο της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης.

Η ιδέα για το αφιέρωμα στους δωρητές του Μουσείου και η υλοποίησή της αρχικά μέσω του επετειακού ημερολογίου και αργότερα, ίσως, μέσω μιας έκθεσης, αποτελεί κατά κάποιο τρόπο συνέχεια του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, που το θέμα της για το 2011 ήταν «Μουσεία και Μνήμη».

Τα μουσεία, κιβωτοί της μνήμης και φύλακες του παρελθόντος, είναι ταυτόχρονα οδηγοί στην αυτογνωσία τη δική μας και στην αυτογνωσία των επόμενων από εμάς. Και στο πλαίσιο αυτό η διατήρηση της μνήμης των δωρητών και της πράξης τους και η διασπορά της στο ευρύ κοινό, είναι ένας από τους βασικούς στόχους του Μουσείου μας.

Ευχαριστούμε όλους για την προσφορά ψυχής.

Σουζάνα Χούλια-Καπελώνη
Διευθύντρια, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

For 2012 the Desk-diary of the Museum of Byzantine Culture is dedicated to everyone, who with abundant generosity and sensitivity has donated to our Museum one or more works, many of which were personal belongings or family heirlooms. The sentimental relation the owner –and later donor- would have with the artifact, adds a special value to the donation and assigns the Museum the mission to preserve, study and promote it in every possible way.

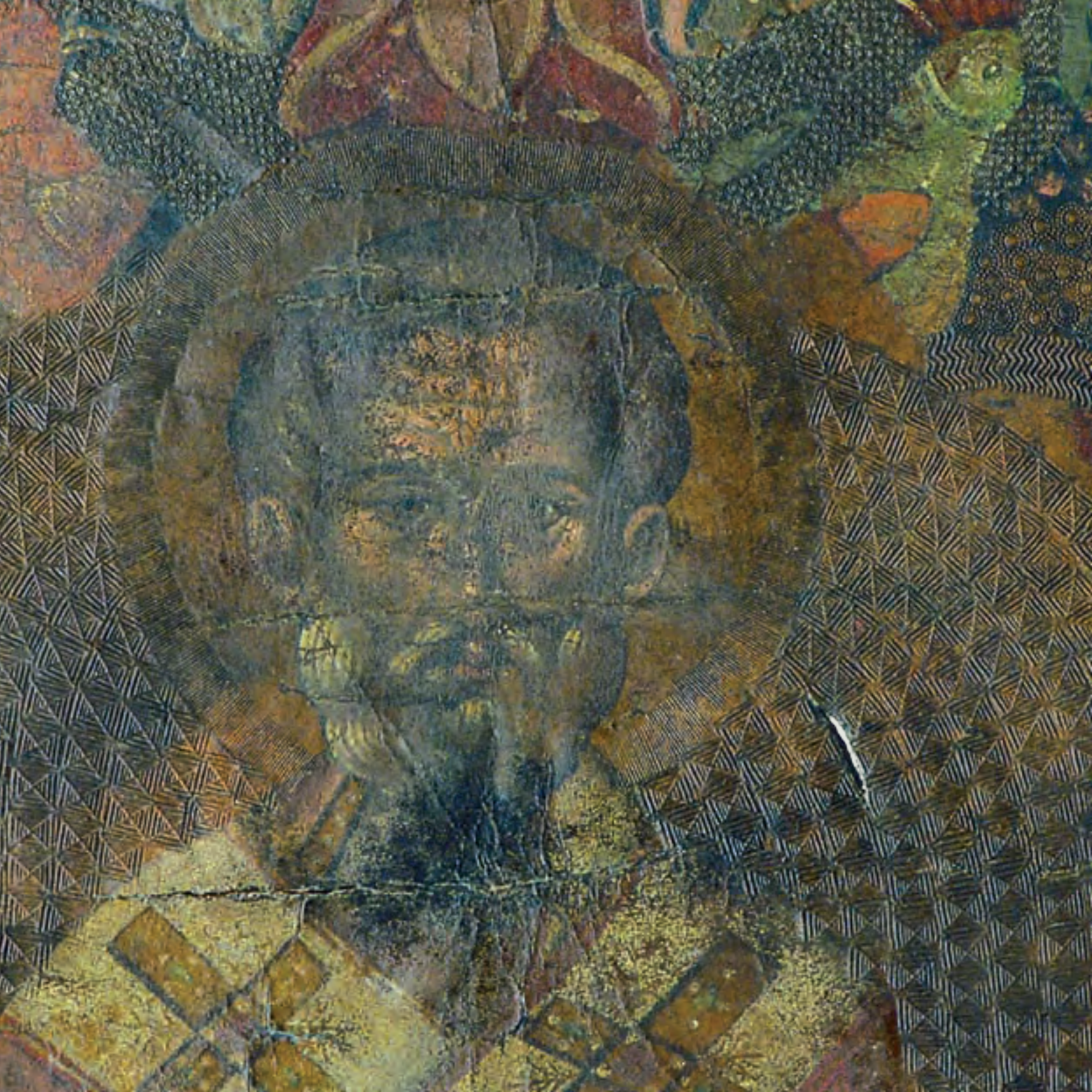
Donations have always been and still are a significant source of enriching the collections of every museum. Already since 1987, many years before its opening, the Museum of Byzantine Culture had accepted its first donation, the collection of Demetrios Economopoulos. Since then and until today, the Museum has accepted smaller or larger donations of artifacts, which exceed the field of Byzantine and Post-Byzantine art.

The idea for a tribute to the donors of the Museum and its realisation, initially through an anniversary desk-diary and perhaps later through an exhibition, continues in a way the celebration of the International Museum Day, which for 2011 had as its theme “Museums and Memory”.

Museums, arks of memory and guardians of the past, are guides for our self-awareness and, at the same time, for the self-awareness of those following us. Within this framework, preserving the memory of the donors and their gesture, as well as its dissemination to a wide public, is among the fundamental aims of our Museum.

We thank everyone for the offer of soul.

Suzanna Choulia – Kapeloni
Director, Museum of Byzantine Culture

Το ημερολόγιο – λεύκωμα που εκδίδουμε το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και οι «Φίλοι» του έχει ως θέμα τους δωρητές έργων στις συλλογές.

Στην αρχή προτάσσεται ένα κατατοπιστικό κείμενο της κ. Ηρώς Κατσαρίδου, το οποίο αναφέρεται στις έννοιες της δωρεάς και του δωρητή, πραγματοποιεί μια ιστορική αναδρομή στη συλλεκτική δραστηριότητα και τις δωρεές σε μεγάλα ευρωπαϊκά μουσεία, επισημαίνει τα άρθρα της αρχαιολογικής νομοθεσίας που αφορούν στην κατοχή κινητών μνημείων και τέλος κάνει μια εκτενή αναφορά στις δωρεές αντικειμένων και συλλογών που παραχωρήθηκαν στο Μουσείο.

Η δωρεά έργων στο Μουσείο είναι κατά κάποιον τρόπο μια μικροκλίμακα του ευεργετισμού που αναπτύχθηκε στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα, όταν Έλληνες του εξωτερικού που είχαν αποκτήσει μεγάλη περιουσία χρηματοδοτούσαν την ίδρυση εθνικής σημασίας ιδρυμάτων για να βοηθήσουν με τον τρόπο αυτόν την πατρίδα.

Οι δωρητές λοιπόν στο Μουσείο, χωρίς την προσδοκία κάποιου ανταλλάγματος, αποχωρίζονται συχνά οικογενειακά κειμήλια προσφέροντας, όπως έχει παρατηρηθεί, «ένα κομμάτι από τον εαυτό τους» για να πλουτίσουν τις συλλογές του Μουσείου. Αυτά τα μέλη της κοινωνίας μας τιμάει το ημερολόγιο του 2012 παρουσιάζοντας μέρος από τις δωρεές τους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο των «Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού» ευχαριστεί τους χορηγούς για την οικονομική ενίσχυση στην πραγματοποίηση της έκδοσης του ημερολογίου και εύχεται σε όλα τα μέλη και τους συμπολίτες το 2012 να είναι χρονιά με υγεία και προσωπικές επιτυχίες.

Νίκος Νικονάνος

*Ομότιμος καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
Πρόεδρος των «Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού»*

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

419 περιφρ. ΤΟΥ 4140. 6

ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟΓΔΙΤΟΥ

ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΣ.

ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕ

ΕΤΕΡΩΝ ΕΠΤΑ ΛΟΓΩΝ ΤΥΧΟΦΑΕΧΣΤΑΤΩΝ,
ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ.

Νεωστί μετατυπωθείς, καί ἐπιμελῶς διορθωθείς εἰς φυλακὴν
τῶν Ὀρθόδοξων ἀφίλειαν.

1268
108479

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡ. ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ
1861

Published by the Museum of Byzantine Culture and its “Friends”, the desk diary – album has as its subject the donors of artifacts to the Museum collections.

At first, an informative text by Iro Katsaridou seeks to explain the notions of the donation and the donor, it traces the history of collecting as well as of the donations to major European museums, it points out the articles in the archaeological legislation which refer to the possession of movable monuments and, last, it describes the donations of artifacts and the collections given to the Museum.

Making donations to the Museum is, in a way, a microscale of the benefaction that was developed in Greece in 19th century, when Greeks, having made a large fortune abroad, funded the establishment of foundations of national significance, helping thus their homeland.

Hence, the donors of the Museum, without expecting something in return, often part with family heirlooms offering, as it has been remarked, “a part of oneself” so as to enrich the collections of the Museum. The desk-diary of 2012 seeks to honour these members of our society, by presenting a part of their donations.

The Executive Committee of the Association “Friends of the Museum of Byzantine Culture” wishes to thank all sponsors for their financial contribution to the publishing of the desk-diary and would like to take the opportunity to wish all its members and our fellow citizens a healthful 2012, full of personal achievements.

Nikos Nikonanos

*Professor Emeritus, Byzantine Archaeology and History of Art
Chair, Association of Friends of the Museum of Byzantine Culture*

Δώρα φέροντες:

δωρεές και δωρητές στις συλλογές του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού

Δώρον: το διδόμενον άνευ ανταλλάγματος

Αντιλεξικόν ή Ονομαστικόν της Νεοελληνικής Γλώσσης

*“Προσφέροντας λοιπόν κάτι είναι σαν να προσφέρει
ένα κομμάτι απ’ τον εαυτό σου.”*

Marcel Mauss

Η δωρεά, το δώρο, είναι μία ενέργεια συνυφασμένη με την ανθρώπινη υπόσταση. Για τον ανθρωπολόγο Marcel Mauss, το δώρο καθορίζει ουσιαστικά την αξιοπιστία τόσο του δωρητή, όσο και του παραλήπτη του δώρου. Τα αντικείμενα δεν είναι ποτέ πλήρως διαχωρισμένα από τους ανθρώπους που τα ανταλλάσσουν. Έτσι, ο άνθρωπος που χαρίζει το δώρο, μαζί με το αντικείμενο που δίνει, προσφέρει και ένα τμήμα του εαυτού του. Η ίδια πράξη της προσφοράς δημιουργεί έναν κοινωνικό δεσμό. Αυτή η δοσοληψία υπερβαίνει τα φράγματα μεταξύ του πνευματικού και του υλικού και, πάντα σύμφωνα με τον Mauss, ανάγεται σε μία διαδικασία σχεδόν μαγική.

Οι ανθρωπολογικές αυτές θεωρήσεις έχουν το ανάλογό τους στις δωρεές που πραγματοποιούνται στα μουσεία. Οι δωρεές αυξάνουν την ικανότητα ενός μουσείου να εκπληρώσει την αποστολή του και να υπηρετήσει το κοινό του.

Όμως, και οι ίδιοι οι δωρητές ωφελούνται από τις σχέσεις τους με τη μουσειακή κοινότητα. Μέσα από τα μουσεία οι δωρητές μπορούν να επιβεβαιώσουν την αφοσίωση τους στις τέχνες, τις επιστήμες, την ιστορία και τη δια βίου εκπαίδευση, να δημιουργήσουν μια διαρκώς ισχυρότερη «κοινωνία πολιτών», παρέχοντας πρόσβαση στα αντικείμενα και τη γνώση. Επιπρόσθετα, οι δωρητές έχουν συχνά οικογενειακές συνδέσεις ή προσωπικές σχέσεις με τα μουσεία που ενισχύουν, προσθέτοντας με τον τρόπο αυτό σημασία και σπουδαιότητα στην υποστήριξή τους.

Οι δωρεές αποτελούσαν ανέκαθεν έναν από τους πλέον διαδεδομένους τρόπους πλουτισμού των συλλογών ενός μουσείου. Η δωρεά ως ενέργεια συνδέεται άμεσα με τη συλλεκτική δραστηριότητα, μία κοινωνική συνήθεια που τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται αντικείμενο μελέτης και μιας σειράς προσεγγίσεων. «Οργανωμένη εμμονή» για ορισμένους μελετητές, η συλλογή συγκροτείται στο ευρύτερο πλαίσιο της συναισθηματικής σχέσης, αλλά και της εξάρτησης που αναπτύσσει ο άνθρωπος με τα αντικείμενα. Η κάθε συλλογή λειτουργεί, στην ουσία, ως προέκταση του εαυτού και της προσωπικότητας του συλλέκτη.

Επιχειρώντας μία ιστορική αναδρομή, διαπιστώνουμε ότι η συλλεκτική δραστηριότητα ήταν γνωστή στον ελληνορωμαϊκό κόσμο. Παρόλα αυτά, όμως, οργανωμένοι συλλέκτες εμφανίζονται μόνο κατά την περίοδο της Αναγέννησης. Στην αναγεννησιακή Ιταλία η οικογένεια των Μεδίκων αποτελεί ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα συλλεκτών της περιόδου. Τραπεζίτες και μετέπειτα δούκες της Φλωρεντίας, χρησιμοποίησαν τον πλούτο τους για να συγκροτήσουν μια από τις σημαντικότερες συλλογές, την οποία η Anna Maria Luisa dei Medici, τελευταία κληρονόμος της οικογένειας, παραχώρησε στο τοσκανικό κράτος. Η δωρεά της αποτέλεσε τον πυρήνα έργων των δύο σπουδαιότερων μουσείων της Φλωρεντίας, της Galleria degli Uffizi και του Μουσείου Pitti.

Τα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά μουσεία συστήνονται μέσα στον 18ο αιώνα και βασίζονται πρωτίστως στη δωρεά βασιλικών και μη συλλογών. Το Βρετανικό Μουσείο ιδρύεται το 1759, με βάση τη συλλογή που ο φυσιολόγος και επιστήμονας Henry Sloane κληροδότησε λίγα χρόνια νωρίτερα στο βρετανικό κράτος. Το 1793 ανοίγει το Λούβρο, το πρώτο στην ουσία, Εθνικό Μουσείο Τέχνης. Η πρόσβαση στις πλούσιες βασιλικές συλλογές μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί ως μία δωρεά της Γαλλικής Επανάστασης στον λαό του Παρισιού. Την ίδια εποχή με την εθνικοποίηση του Λούβρου, σημαντικές βασιλικές συλλογές σε ολόκληρη την Ευρώπη ανοίγουν για το κοινό: το Ερμιτάζ στην Αγία Πετρούπολη (1764), το Μπελβεντέρε στη Βιέννη (1781), το Πράδο στη Μαδρίτη (1819), το Altes Museum στο Βερολίνο (1830) και η Alte Pinakothek στο Μόναχο (1836).

Σε αντίθεση με τα ευρωπαϊκά μουσεία, των οποίων οι μόνιμες εκθέσεις απαρτίζονται ως επί το πλείστον από αντικείμενα που ανήκαν σε πρώην βασιλικές συλλογές, τα αμερικανικά μουσεία βασίζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου στη γενναιοδωρία ιδιωτών. Το Metropolitan Museum of Art ιδρύθηκε το 1870 στη Νέα Υόρκη από μία ομάδα Αμερικανών πολιτών, στην πλειονότητά τους επιχειρηματίες, που επεδίωκαν με τις δωρεές τους να καταστήσουν την τέχνη και την καλλιτεχνική εκπαίδευση προσβάσιμες στον αμερικανικό λαό. Σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική της εποχής, η κάθε δωρεά παρουσιαζόταν σε χωριστή αίθουσα, δημιουργώντας μία σειρά από κατατετημημένα πεδία. Όταν το 1904 ο μεγαλοτραπεζίτης J.P.Morgan ανέλαβε τη θέση του προέδρου του Metropolitan, επιχείρησε να άρει τους περιορισμούς των δωρεών, προκειμένου να εκτίθενται πλέον σε ένα ενιαίο σύνολο «που θα εικονογραφεί την ιστορία της τέχνης με την ευρύτερή της έννοια». Λίγα χρόνια αργότερα, το Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης ακολούθησε το παράδειγμα του Met, ενώ το Art Institute του Σικάγου αναθεώρησε την εκθεσιακή πρακτική του το 1933.

Στην ελληνική αρχαιολογική νομοθεσία το δικαίωμα του συλλέκτη αναγνωρίζεται σε κάθε Έλληνα πολίτη που είναι νόμιμος κάτοχος κινητών μνημείων, τα οποία συνθέτουν ενιαίο σύνολο από καλλιτεχνική, ιστορική ή επιστημονική άποψη. Ο συλλέκτης οφείλει να παρέχει εγγυήσεις για την προστασία και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών φύλαξης και διατήρησης των αντικειμένων. Σαφώς, αντικείμενα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν αποκτηθεί με παράνομο τρόπο, αποκλείονται από τις δραστηριότητες των αναγνωρισμένων από το νόμο συλλεκτών. Οι συλλέκτες έχουν τη δυνατότητα να μεταβιβάσουν το σύνολο ή αντικείμενα από τη συλλογή τους σε μουσεία. Στοχεύοντας στον πλουτισμό των συλλογών των κρατικών μουσείων, η ελληνική νομοθεσία επιχειρεί να δημιουργήσει κίνητρα για την αύξηση των δωρεών. Έτσι, ο πολίτης μπορεί να εξοφλεί τον φόρο που του αναλογεί μεταβιβάζοντας στο Δημόσιο κινητά μνημεία ή έργα τέχνης ίσης αξίας.

Ειδικότερα για το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, οι δωρεές αντικειμένων συγκαταλέγονται μαζί με τις ανασκαφές ανάμεσα στις κυριότερες πηγές πλουτισμού των συλλογών του. Οποιοδήποτε αντικείμενο βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, όσο ταπεινό κι αν φαίνεται εκ πρώτης, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη συλλογή του Μουσείου, προσδίδοντας μία νέα πτυχή στην ερμηνεία του υλικού πολιτισμού της εποχής.

Διεθνείς οργανισμοί όπως το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), έχουν θεσπίσει κώδικες δεοντολογίας που εξασφαλίζουν την ομαλή ένταξη μιας δωρεάς στις συλλογές των Μουσείων. Έτσι, η πορεία που ακολουθείται για τα αντικείμενα που παραχωρούνται στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού είναι προκαθορισμένη. Τα αντικείμενα καταγράφονται λεπτομερώς, συντηρούνται από το αρμό-

διο εργαστήριο συντήρησης και, όταν δεν εκτίθενται στη μόνιμη έκθεση, αποθηκεύονται επιμελώς προκειμένου να προστατευτούν από περαιτέρω φθορές. Κάθε αντικείμενο που δωρίζεται στο Μουσείο αναφέρεται στα δελτία ως δωρεά ή χορηγία, ενώ με τον ίδιο τρόπο υπομνηματίζεται στις ελληνικές και ξένες επιστημονικές δημοσιεύσεις.

Ο πρώτος πυρήνας των δωρεών απαρτίζεται από αντικείμενα ή συλλογές που παραχωρήθηκαν στην 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, μέρος της οποίας αποτελούσε μέχρι το 1997 το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Με τη συγκρότηση του Μουσείου ως αυτοτελούς περιφερειακής μονάδας με δική του διεύθυνση, ο πυρήνας αυτός διευρύνθηκε και εμπλουτίστηκε. Έτσι, οι 36 δωρεές που έχουν πραγματοποιηθεί ως σήμερα στο Μουσείο αριθμούν 470 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες, 233 χαρακτικά και λιθογραφίες, 10 μήτρες χαρακτικών, 40 έργα νεότερων και σύγχρονων καλλιτεχνών, 481 κεραμικά αντικείμενα, 687 νομίσματα, 75 μεταλλικά αντικείμενα, 4 υφάσματα και 2 παλαίτυπα. Στο σύνολο αυτό ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι δωρεές δύο μεγάλων ιδιωτικών συλλογών, του Δημητρίου Οικονομόπουλου και της Ντόρης Παπαστράτου.

Με γνώση, ευαισθησία και οξυδέρκεια η Ντόρη Παπαστράτου συγκρότησε την πλούσια συλλογή της με ορθόδοξα θρησκευτικά χαρακτικά, ένα εικαστικό είδος με προέλευση από τη Δύση, που στα μέσα περίπου του 17ου αιώνα υιοθετήθηκε και από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Έφερε, έτσι, στο προσκήνιο του ενδιαφέροντος ένα είδος που βρισκόταν ως τότε στο περιθώριο. Τα 232 χαρακτικά του 18ου και 19ου αιώνα, καθώς και οι 8 ξύλινες και χάλκινες μήτρες της συλλογής της παραχωρήθηκαν στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού το 1994 από τις θυγατέρες της Μαρίνα και Δάφνη.

Στον αντίποδα της σχεδόν μονοθεματικής συλλογής Παπαστράτου, η δωρεά του Δημητρίου Οικονομόπουλου, αποτελείται από 1460 αντικείμενα που καλύπτουν μια ευρεία χρονική περίοδο, από τα προϊστορικά μέχρι τα μεταβυζαντινά χρόνια. Σαφώς, όμως, όπως κάθε συλλογή έτσι και η συγκεκριμένη αποτυπώνει τις προσωπικές προτιμήσεις του συλλέκτη. Έτσι, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Δημητρίου Οικονομόπουλου ήταν αναμφίβολα το Βυζάντιο, γεγονός που αποδεικνύεται από την ποσοτική και ποιοτική υπεροχή των βυζαντινών και μεταβυζαντινών εικόνων. Η συλλογή Οικονομόπουλου περιήλθε στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού με διαθήκη του συλλέκτη το 1986. Η διαδικασία της μεταβίβασης πραγματοποιήθηκε λίγο αργότερα με τη μέριμνα και τον ενθουσιασμό της συζύγου του κ. Αναστασίας Ζαμίδου – Οικονομοπούλου.

Στον στέρεο αυτό πυρήνα των δύο μεγάλων συλλογών προστίθενται διαρκώς και νέες δωρεές, που ενισχύουν τη σχέση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτι-

σμού με την τοπική κοινότητα. Έτσι, επιχειρώντας κανείς να ανιχνεύσει τις ιστορίες που κρύβονται πίσω από κάθε δωρεά, ανασυστίνει στην ουσία ενδιαφέρουσες πτυχές της τοπικής ιστορίας. Οι Άββοι, Λεβαντίνοι ναυτικοί πράκτορες που εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη στα τέλη του 18ου αιώνα. Οι αρμενικής καταγωγής συλλέκτες και έμποροι έργων τέχνης Καλφαγιάν. Ο δικηγόρος και συγγραφέας Κωνσταντίνος Τσώπος από το Μελένικο που κληροδότησε την κινητή και ακίνητη περιουσία του σε ιδρύματα της πόλης. Η Καλλίστη Δαρβέρη, μακρινή απόγονος του οπλαρχηγού Γεωργίου Καραϊσκάκη, που με τις δωρεές στα διάφορα ιδρύματα της Θεσσαλονίκης θέλησε, όπως η ίδια σημειώνει στη διαθήκη της, «να βάλει ένα λιθαράκι για τον τόπο της». Τέλος, η Θεοδώρα Βλαστού – Δραγούμη, χήρα του Ίωνα Δραγούμη του νεότερου, ανιψιού του γνωστού λογοτέχνη και πολιτικού, η οποία δώρισε τη συλλογή της στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού ως φόρο τιμής στη Μακεδονία, τόπο καταγωγής της οικογένειας του συζύγου της. Αυτά δεν αποτελούν παρά λίγα μόνο από τα παραδείγματα των μικρών ιστοριών που κρύβονται πίσω από κάθε δωρεά.

Η διεύθυνση και το προσωπικό του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού υπολογίζουν ιδιαίτερα στην κινητοποίηση της κοινωνίας για την ενίσχυση του έργου του Μουσείου. Πάγια θεώρησή μας είναι ότι τα αντικείμενα του παρελθόντος, που με ευαισθησία και φροντίδα διασώζονται και συγκεντρώνονται από ιδιώτες, με την ίδια ευαισθησία και αγάπη πρέπει κάποτε να βρουν τη θέση τους σε ένα κρατικό μουσείο. Μόνον εκεί αποκτούν τη διάσταση και τη διαχρονικότητα που τους αρμόζει.

Ηρώ Κατσαρίδου
Ιστορικός Τέχνης
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ВЕЛОМОНА БИЛКА

КОСТРАНИЦА

ВЕЛОМОНА БИЛКА СЕВЕР

РОКАШНИЦА

76 ПЕЧА

“Bearing gifts”: donations and donors in the collections of the Museum of Byzantine Culture

“Gift: thing given willingly without payment”

Oxford Advanced Learner’s Dictionary

“Hence, to give something is to give a part of oneself”

Marcel Mauss

The donation, the gift, is an action interwoven with human existence. For the anthropologist Marcel Mauss, the gift defines the credibility of the donor, as well of the gift receiver. The objects are never completely alienated from the persons who exchange them. Thus, those who offer the gift, along with the object they give, they offer a part of themselves. The action of offering itself creates a social bond. This transaction transcends the divisions between the spiritual and the material, and, according to Mauss, is raised to an almost magical dimension.

These anthropological theoretical approaches find their equivalent in the donations realized in the museums. The donations increase the museum’s ability to fulfill its mission and to serve its public. However, the donors themselves benefit from their relations with the museum community. Through the museums, they can confirm their commitment to arts, sciences, history and lifelong learning, as well as create a strong “civil society”, providing accessibil-

ity to objects and knowledge. Moreover, the donors often have family connections or personal relations with the museums they reinforce, adding, in this way, importance and significance to their support.

The donations were always one of the most widespread ways of enriching a museum's collection. Donation as an action is directly related to collecting activity, a social habit that during the last decades has become a subject of study and receives multiple interpretations. "Organized obsession" for some scholars, the collection is structured within the broader framework of the sentimental relationship, but also of the addiction that man develops with objects. Every collection functions virtually as an extension of the collector's personality.

Looking back in history, one can realize that collecting activity was known in the Greek Roman world. Nevertheless, it is only in the Renaissance that organized collectors appear. In Renaissance Italy, the Medici family are perhaps the most typical collectors of the period. Bankers and later dukes of Florence, they used their wealth to create one of the most important collections, bequeathed to the Tuscan state by Anna Maria Luisa dei Medici, last heiress of the family. Her donation constituted the basis of the works now found in the two most significant museums of Florence, the Galleria degli Uffizi and the Pitti Museum.

In 18th century Europe's most significant museums are established; they are primarily based on donations of royal and other collections. The British Museum is founded in 1759, having as a start the collection that the physician and naturalist Henry Sloane bequeathed a few years earlier to the British state. In 1793 Louvre opened to the public, constituting virtually the first National Museum of Art. The accessibility to the rich royal collections could be considered as a gift of the French Revolution to the people of Paris. At the same time, several royal collections throughout Europe opened to the public: the Hermitage in Saint Petersburg (1764), the Belvedere in Vienna (1781), the Prado in Madrid (1819), the Altes Museum in Berlin (1830) and the Alte Pinakothek in Munich (1836).

In opposition with European museums, whose permanent exhibitions mainly consist of objects from former royal collections, American museums are almost completely based upon private generosity. The Metropolitan Museum of Art was founded in 1870 in New York by a group of American citizens, businessmen and financiers in their majority, who sought to bring art and art education to the American people.

According to the common practice of the era, every donation was presented in a separate room, creating a series of divided spaces. When in 1904 J.P.Morgan, significant banker and financier, became President of the Metropolitan, he attempted to remove restrictions from the collections on view, so that the museum could integrate their contents into a unified whole which would “illustrate the history of art in the broadest sense”. A few years later, Boston’s Museum of Fine Arts followed Met’s example, while the Art Institute of Chicago revised its exhibition policy in 1933.

According to the Greek archaeological legislation, the right to collect is recognized to every Greek citizen, legal owner of movable monuments, which form a unified whole in artistic, historical or scientific terms. The collector oughts to provide guarantee for protecting the artifacts and securing the appropriate conditions of their safekeeping and maintenance. Fairly enough, objects for which there is evidence that they have been acquired illegally are excluded from the activities of the collectors, who are recognized by the law. Collectors have the opportunity to transfer the total or some objects from their collection to museums. Aiming to enrich the collections of the state museums, the Greek legislation seeks to create motives for new donations. Hence, the citizen can pay the sum total of his/her taxes, by allocating to the State movable monuments or artworks of equal value.

More specifically, together with the excavations, the donations of artifacts are among the most common ways of enriching the collections of the Museum of Byzantine Culture. No matter how humble it looks at first glance, any artifact of the Byzantine and the Post-Byzantine period might decisively contribute to the Museum collection, adding a new dimension to interpreting the material culture of the era.

International institutions such as the International Council of Museums (ICOM) have instituted codes of ethics that secure the smooth integration of a donation to a museum collection. Thus, the procedure that is followed for the objects donated to the Museum of Byzantine Culture is well predefined. The artifacts are registered and catalogued in detail, conserved by the appropriate conservation laboratory and, when not displayed in the permanent exhibition, they are carefully stored, so as to be protected from further damage. Every artifact donated to the Museum is catalogued as donation or sponsorship and is annotated in the same way in the Greek and foreign scholar publications.

The first core of the donations consists of artifacts or collections that were allocated to the 9th Ephorate of Byzantine Antiquities, part of which the Mu-

seum constituted until 1997. When the Museum was established as an independent peripheral unit with its own director, this nucleus was broadened and enriched. Thus, the 36 donations to the Museum now number 470 Byzantine and Post-Byzantine icons, 233 engravings and lithographs, 10 engraving plates, 40 works by modern and contemporary artists, 481 pottery objects, 687 coins, 75 metal artifacts, 4 textiles και 2 old books. Among this total, the two large private collections, the one of Demetrios Economopoulos and the one of Dory Papastratos, have a special significance.

Having the appropriate knowledge, sensitivity and insight, Dory Papastratos formed her rich collection with Orthodox religious engravings, an artistic genre that came from the West and in mid-17th century was adopted by the Orthodox Church. In this way, she has brought to the fore a genre that was until then marginal. The 232 engravings of 18th and 19th century, as well as the 8 wooden and copper engraving plates of the collection were given to the Museum of Byzantine Culture in 1994 by her daughters Marina and Daphne.

On the opposite of the almost single-subject Papastratos collection, the Demetrios Economopoulos collection consists of 1460 artifacts that cover a broad period, ranging from the Prehistoric to the Post-Byzantine years. However, like every collection this specific one outlines the collector's personal preferences. Therefore, Demetrios Economopoulos' special interest was without any doubt Byzantium. This is confirmed by the quality and the quantity of Byzantine and Post-Byzantine icons that are dominant among the collection. The Economopoulos collection was bequeathed to the Museum of Byzantine Culture by the collector's will in 1986. A year later, his wife Anastasia Zamidou-Economopoulou executed his will displaying extreme care and enthusiasm.

New donations are continuously added to this solid nucleus of these two large collections, donations that reinforce the Museum's relation with the local community. Hence, seeking to trace the stories that are hidden behind each donation, one can recompose interesting aspects of the local history. The Abbots, Levantine ship agents, who moved to Thessaloniki in late 18th century. The Kalfayans, collectors and merchants of Armenian origin. Constantinos Tsopros from Melnik (Meleniko in Greek), lawyer and writer who bequeathed his real and personal property to institutions of the city. Kallisti Darveri, distant descendant of the 1821 chieftain Georgios Karaiskakis, who with her donations to several institutions of Thessaloniki wished to, as she points out in her will, "to build a little something for her homeland". Last, Theodora Vlastou-Dragoumi, widow of Ion Dragoumi the younger, nephew and well-known

writer and politician, who donated her collection to the Archaeological Museum of Thessaloniki and the Museum of Byzantine Culture to honour Macedonia, native land of her husband's family. The above are only a few examples of the stories that are hidden behind each donation.

The directorship and the staff of the Museum of Byzantine Culture emphasize the importance of the social mobilization for reinforcing the Museum's work. Our fixed belief is that the artifacts of the past, which are preserved and gathered by individuals with sensitivity and special care, should find their position in a state museum with equal sensitivity and care. It is only there where they can acquire the dimension and the timelessness that suits them.

Iro Katsaridou
Art Historian
Museum of Byzantine Culture

EGIPTO

2012

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ | JANUARY

Μήνας/Month: 01 • Εβδομάδα/Week: 01

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

26
Δευτέρα • Monday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

27
Τρίτη • Tuesday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

28
Τετάρτη • Wednesday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

29
Πέμπτη • Thursday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

30
Παρασκευή • Friday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

31
Σάββατο • Saturday

Πρωτοχρονιά, Βασιλείου του Μεγάλου

01
Κυριακή • Sunday

Σινί από κράμα χαλκού, 19ος αι., δωρεά Κωνσταντίνου Θ. Τσώπου
Copper-alloy sini platter, 19th c., Constantinos Tsopros donation

ХРИСТ
ОТВА
ЗА СЕБ
ТО СЕД
30
НТА
ПАТ
А

Μήνας/Month: 01 • Εβδομάδα/Week: 01

02

Δευτέρα • Monday

03

Τρίτη • Tuesday

04

Τετάρτη • Wednesday

05

Πέμπτη • Thursday

06

Παρασκευή • Friday

Άγια Θεοφάνεια

07

Σάββατο • Saturday

Ιωάννου του Προδρόμου

08

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Παναγίας του Κύκκου, 18ος αι., δωρεά Ελένης Παναγιωτίδου

Icon of the Virgin of Kykkos, 18th c., Eleni Panagiotidou donation

09

Δευτέρα • Monday

Γρηγορίου Νύσσης

10

Τρίτη • Tuesday

11

Τετάρτη • Wednesday

12

Πέμπτη • Thursday

13

Παρασκευή • Friday

14

Σάββατο • Saturday

15

Κυριακή • Sunday

Μεταλλικός σταυρός με παράσταση Σταύρωσης, 19ος-20ός αι., δωρεά Ζαφειρίου Παπαγεωργίου
Metal cross with the Crucifixion, 19th -20th c., Zafirios Papageorgiou donation

16

Δευτέρα • Monday

17

Τρίτη • Tuesday

Αντωνίου του Μεγάλου

18

Τετάρτη • Wednesday

Αθανασίου και Κυρίλλου Πατριαρχών

19

Πέμπτη • Thursday

20

Παρασκευή • Friday

Ευθυμίου του Μεγάλου

21

Σάββατο • Saturday

22

Κυριακή • Sunday

Τιμοθέου Αποστόλου, Αναστασίου Πέρρου

Πόρπη από μάργαρο (σεντέφι) με παράσταση Γέννησης, 19ος αι., δωρεά Ζαφειρίου Παπαγεωργίου
Buckle made from nacre (mother of pearl) with the Nativity, 19th c., Zafirios Papageorgiou donation

ΔΑΔΘΑ

ΝΑΓΙ

Ω

23

Δευτέρα • Monday

24

Τρίτη • Tuesday

25

Τετάρτη • Wednesday

Γρηγορίου Θεολόγου

26

Πέμπτη • Thursday

27

Παρασκευή • Friday

28

Σάββατο • Saturday

29

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του Αγίου Αθανασίου, 15ος αι., δωρεά Δημητρίου Οικονομόπουλου
Icon of Saint Athanassios, 15th c., Demetrios Economopoulos donation

Ἡ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ

30

Τριών Ιεραρχών

Δευτέρα • Monday

31

Τρίτη • Tuesday

01

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ | FEBRUARY

Τετάρτη • Wednesday

02

Υπαπαντή του Χριστού

Πέμπτη • Thursday

03

Παρασκευή • Friday

04

Σάββατο • Saturday

05

Κυριακή • Sunday

Τρίπτυχο με τη Ζωοδόχο Πηγή και τους Αγίους Νικόλαο, Γεώργιο, Αθανάσιο και Δημήτριο, 1753, δωρεά Δημητρίου Οικονομόπουλου
 Triptych with Zoodochos Pighi and the Saints Nikolaos, Georgios, Athanassios and Demetrios, 1753, Demetrios Economopoulos donation

μυρτίν 20

06

Δευτέρα • Monday

07

Τρίτη • Tuesday

08

Τετάρτη • Wednesday

09

Πέμπτη • Thursday

10

Παρασκευή • Friday

Χαράλαμπος Ιερομάρτυρος

11

Σάββατο • Saturday

12

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Ζωοδόχου Πηγής, 1840, δωρεά Ευαγγέλου Δημητριάδη
Icon of Zoodochos Pighi, 1840, Evangelos Demetriadis donation

13

Δευτέρα • Monday

14

Τρίτη • Tuesday

15

Τετάρτη • Wednesday

16

Πέμπτη • Thursday

17

Παρασκευή • Friday

18

Σάββατο • Saturday

19

Κυριακή • Sunday

Κεντρικό τμήμα τριπτύχου με τον Χριστό Παντοκράτορα, 15ος-16ος αι., δωρεά Χρυσάνθης Άββωτ
Central part of the triptych with the Christ Pantokrator, 15th-16th c., Chryssanthi Abbot donation

Ο ΑΓΙΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
Ο ΜΑΥΡΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Επισημογραφητος
Ανω 1859

20

Δευτέρα • Monday

21

Τρίτη • Tuesday

22

Τετάρτη • Wednesday

23

Πέμπτη • Thursday

24

Παρασκευή • Friday

25

Σάββατο • Saturday

26

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του Νεομάρτυρα Μιχαήλ Μαυρουδίου, 1899, δωρεά Χρυσάνθης Άββος
Icon of Neomartyr Michael Mavroudis, 1899, Chryssanthi Abbot donation

Μήνας/Month: 02 • Εβδομάδα/Week: 09

27

Δευτέρα • Monday

Καθαρή Δευτέρα

28

Τρίτη • Tuesday

29

Τετάρτη • Wednesday

01

Πέμπτη • Thursday

MΑΡΤΙΟΣ | MARCH Ευδοκίας Οσίας

02

Παρασκευή • Friday

Α' Χαιρετισμοί

03

Σάββατο • Saturday

04

Κυριακή • Sunday

Επιτραχίλιο, 1569, δωρεά Γερασίμου και Μαριάννας Κοντογούρη
Epitrachelion (stole), 1569, Gerassimos and Marianna Kontogouri donation

05

Δευτέρα • Monday

06

Τρίτη • Tuesday

07

Τετάρτη • Wednesday

08

Πέμπτη • Thursday

09

Παρασκευή • Friday

Β' Χαιρετισμοί

10

Σάββατο • Saturday

11

Κυριακή • Sunday

Δερμάτινη εικόνα του Αγίου Νικολάου, τέλος 17ου αι., δωρεά Έλλης Πελεκανίδου
Leather icon of Saint Nikolaos, late 17th c., Elli Pelekanidou donation

МР

ΟΥ

ΙΧ

ВѢДѢ
СИНѢ
СВѢТЛО
СВѢТЛО
СВѢТЛО

ΙΧ

12

Δευτέρα • Monday

13

Τρίτη • Tuesday

14

Τετάρτη • Wednesday

15

Πέμπτη • Thursday

16

Παρασκευή • Friday

Γ' Χαιρετισμοί

17

Σάββατο • Saturday

18

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Παναγίας Βατοπεδινής-Εσφαγμένης, 18ος αι., δωρεά Σταύρου Μιχαλαριά
Icon of the Virgin Vatopedini-Esphagmeni, 18th c., Stavros Michalarias donation

С Т Е Ф А Н О В Е

П
Е
Р
С
У
Х
С
К
А
И
С
С
Т
И
П
Е
С

С
Т

Е
Ф

Ф

С
Т
И
П
Е
С

У
П
Е
Р

У
Х

И
А

С

У

19

Δευτέρα • Monday

20

Τρίτη • Tuesday

21

Τετάρτη • Wednesday

22

Πέμπτη • Thursday

23

Παρασκευή • Friday

Δ' Χαιρετισμοί

24

Σάββατο • Saturday

25

Κυριακή • Sunday

Ευαγγελισμός της Θεοτόκου

Σταυρός από κράμα χαλκού, 6ος-7ος αι., δωρεά Ιωάννη Μπουτάρη
Copper-alloy cross, 6th-7th c., Ioannis Boutaris donation

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ.
 ИСТОРИЧЕСКАЯ КАРТИНА СИНАЙСКОГО ГОРЫ.

Διότις εν τω Τριωνυμω εν πρώτῳ αἰῶνι
 ἐκ τῆς ἁγίας καὶ Βασιλικῆς Ἐκκλησίας ἐκείνη
 καὶ ὁμοδοξοῦσιν ἁγίοις ἔσται

Σιμφοῦν ἁγίου 1911
 ἡμέρας 11

Handwritten signature or name, possibly 'Simeon'.

26

Δευτέρα • Monday

27

Τρίτη • Tuesday

28

Τετάρτη • Wednesday

29

Πέμπτη • Thursday

30

Παρασκευή • Friday

Ακάθιστος Ύμνος

31

Σάββατο • Saturday

01

Κυριακή • Sunday

ΑΠΡΙΛΙΟΣ | APRIL

Λιθογραφία με γενική άποψη του Όρους Σινά, μέσα 19ου αι., δωρεά Ντόρης Παπαστράτου

Lithograph with a general view of Mount Sinai, mid-19th c., Dory Papastratos donation

КОСТЯНКА

02

Δευτέρα • Monday

03

Τρίτη • Tuesday

04

Τετάρτη • Wednesday

05

Πέμπτη • Thursday

06

Παρασκευή • Friday

07

Σάββατο • Saturday

08

Κυριακή • Sunday

Του Λαζάρου

Των Βαΐων

Χαλκογραφία με τη Μονή Ζωγράφου του Άθω, 1843, δωρεά Ντόρης Παπαστράτου
Copper engraving with the Athos' Monastery of Zographou, 1843, Dory Papastratos donation

IN BRITAIN: FROM THOMAS T. THOMAS, 2000 THE GARDENS, THE FLANBROOK GARDENS, 1825
ENTRUSTED WITH THE PUBLICATION OF THE BRITISH ANNUAL, 1825

The scene is a representation of a public gathering in a city square, with a large crowd of people and a line of men in military uniforms in the foreground. The background features a grand building with multiple domes and arches, and other city buildings.

Μεγάλη Δευτέρα

09
Δευτέρα • Monday

Μεγάλη Τρίτη

10
Τρίτη • Tuesday

Μεγάλη Τετάρτη

11
Τετάρτη • Wednesday

Μεγάλη Πέμπτη

12
Πέμπτη • Thursday

Μεγάλη Παρασκευή

13
Παρασκευή • Friday

Μεγάλο Σάββατο

14
Σάββατο • Saturday

Το Άγιο Πάσχα

15
Κυριακή • Sunday

Λιθογραφία με την υποδοχή της Τιμίας Ζώνης στην Κωνσταντινούπολη, 1871(?), δωρεά Ντόρης Παπαστράτου

Lithograph with the Reception of the Holy Girdle of the Theotokos in Constantinople, 1871(?), Dory Papastratos donation

16

Δευτέρα • Monday

17

Τρίτη • Tuesday

18

Τετάρτη • Wednesday

19

Πέμπτη • Thursday

20

Παρασκευή • Friday

21

Σάββατο • Saturday

Ζωοδόχου Πηγής

22

Κυριακή • Sunday

Του Θωμά

Αργυρό νόμισμα Ιωάννη Ε΄ και Άννας της Σαβοΐας (1342-1345) και χρυσά νομίσματα αυτοκρατόρων Ανδρονίκου Β΄ (1282-1290) και Ανδρονίκου Β΄ και Μιχαήλ Θ΄ (1295-1320), δωρεά Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου

Silver coin of Ioannis V and Anna of Savoy (1342-1345) and golden coins of the Emperors Andronicus II (1282-1290) and of Andronicus II and Michael IX (1295-1320), donation of the J.F. Costopoulos foundation

---

Γεωργίου Τροπαιοφόρου

23

Δευτέρα • Monday

24

Τρίτη • Tuesday

25

Τετάρτη • Wednesday

26

Πέμπτη • Thursday

27

Παρασκευή • Friday

28

Σάββατο • Saturday

29

Κυριακή • Sunday

Χρυσά νομίσματα αυτοκρατόρων Ανδρονίκου Β΄ και Γ΄ (1325-1328)
και του Ιωάννη Ε΄ (1341-1347), δωρεά Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου

*Golden coins of the Emperors Andronicus II and III (1325-1328)
and of Ioannis V (1341-1347), donation of the J.F. Costopoulos foundation*

СВЯТЫЙ НИКОЛАЙ ЧУДНОТВОРЕЦЪ

СВЯТЫЙ НИКОЛАЙ ЧУДНОТВОРЕЦЪ
1785

30

Δευτέρα • Monday

01

Τρίτη • Tuesday

ΜΑΪΟΣ | MAY Εργατική Πρωτομαγιά

02

Τετάρτη • Wednesday

03

Πέμπτη • Thursday

04

Παρασκευή • Friday

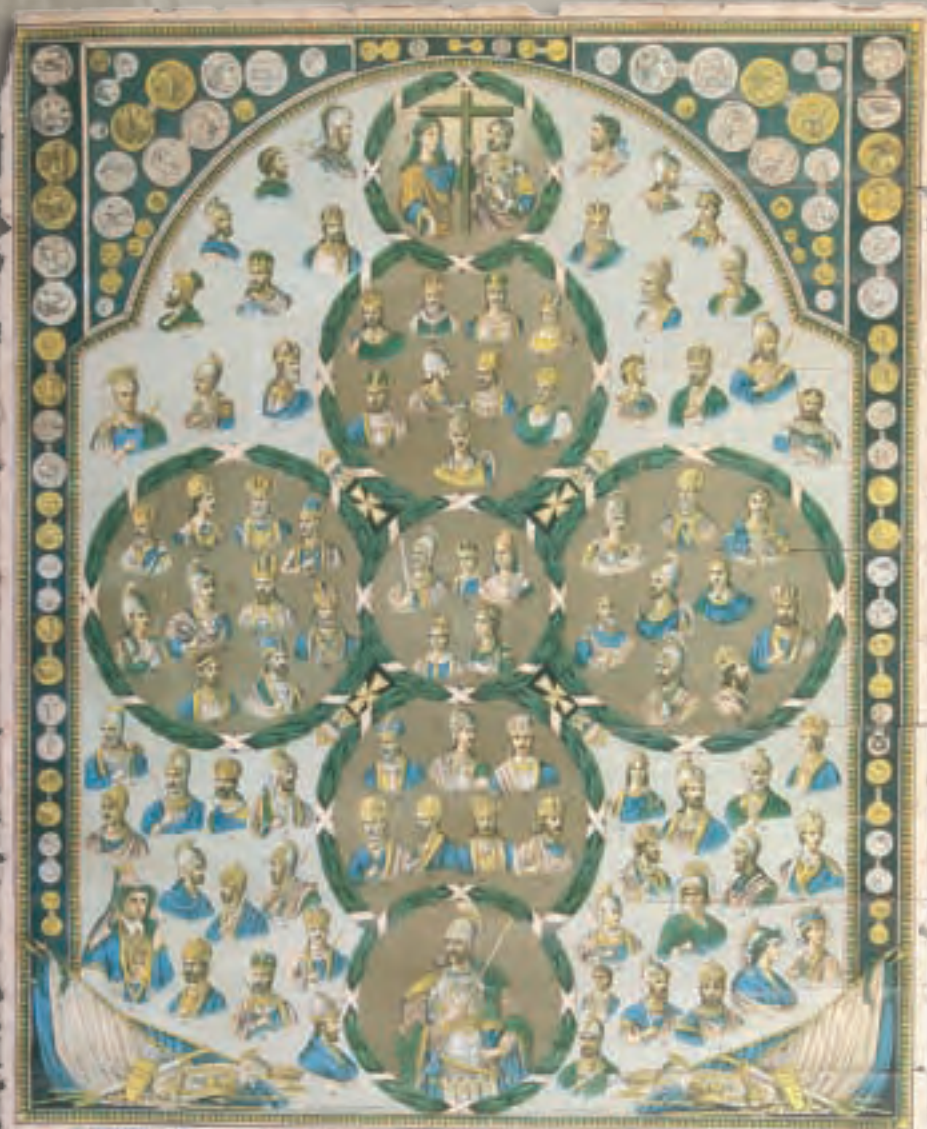
05

Σάββατο • Saturday

06

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του Αγίου Νικάνορα, 1788, δωρεά Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου και Γεωργίου Ι. Γεωργιάδη
Icon of Saint Nikanor, 1788, donation of the J.F. Costopoulos Foundation and Georgios I. Georgiadis

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΗΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΟΣ ΑΛΟΓΩΝ ΑΥΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΗΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΟΣ ΑΛΟΓΩΝ ΑΥΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΗΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΟΣ ΑΛΟΓΩΝ ΑΥΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΗΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΟΣ ΑΛΟΓΩΝ ΑΥΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΗΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΘΕΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΟΣ ΑΛΟΓΩΝ ΑΥΤΗΣ

07

Δευτέρα • Monday

08

Τρίτη • Tuesday

09

Τετάρτη • Wednesday

10

Πέμπτη • Thursday

11

Παρασκευή • Friday

Κυρίλλου και Μεθοδίου

12

Σάββατο • Saturday

13

Κυριακή • Sunday

14

Δευτέρα • Monday

15

Τρίτη • Tuesday

16

Τετάρτη • Wednesday

17

Πέμπτη • Thursday

18

Παρασκευή • Friday

Διεθνής Ημέρα Μουσείων

19

Σάββατο • Saturday

20

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Παναγίας «Ρόδο το Αμάραντο», 18ος αι., δωρεά Λίζας Σασαγιάννη-Στεργιοπούλου
Icon of the Virgin "Unfading Rose", 18th c., Lisa Sassagianni-Stergiopoulou donation

ΠΑΠ Ζ, Η'.

18 Ζίρα έιλίεφ... έμπε γιάι τευιτέ έγι έτι
 σακίε τεγίλ τίρ. Ζίρα... μεκί πάνα χαζήρ τήρ, άμμα έγι
 έγι έζρά έργεγι πούλμαγιουμ.
 19 Ζίρα ιστέτιγι έγι έγι έδλέμιγιουμ, ίλλα ιστέμε-
 τιγιμ κότφ νεσνεγι έδλέμιγιουμ, άρτη
 20 Βί έγιο πέν ιστέμετιγιμ έγι έδλέμιγιουμ, άρτη
 όνω έδλεγι πέν τεγίλ ίμ, ίλλα τερουιτέ σακίε όλάν
 έουναχ τήρ.
 21 Έμπε πέν έγι έγι έρεσιέ ιστέρικεν πού έριατη
 πούλμαγιουμ κι, κότφ έτι πεντέ χαζήρ τήρ.
 22 Ζίρα έζεραι άτεμ έρε, 'Αλλαχή έριατην
 χαζέ έτέγιουμ.
 23 Άμμα άζαλαρημά πέρ γάιρι έριατ κόρόνγιουμ κι,
 έουναχ έριατην έσιρ έτέγιουμ.
 24 Πέν νέ πιζαρι άτεμ ίμ! πετι πού άλλουμόν τεπιτέ
 έμ χελις έτέζις;
 25 Έησουε Χριστός 'Ραπήμεζήν βασισαή έλε 'Αλλαχα
 χάμτ έτέριμ' έμπε πού τακτιπέ, πέν κεπιμ άκήλ έλε
 'Αλλαχήν έριατην, άμμα πέν έλε έουναχ έριατην
 κουλλοκ έτέριμ.

ΠΑΠ Η.

1 Έμπε χαλά Χριστός Έησουστα άλλουπ τέπζε τεγίλ
 έουναχ έριατην χιζέ πέρ χόνεμί άζαπ γιός

ΡΩΜΑΛΗΛΑΡΑ ΠΑΠ Η'.

έριατη πετι έουναχήν βέ άλλουμόν έριατην
 έιλετι.
 3 Ζίρα τεπέν ζαφλιγι σέπειντέν έριατην έζρά
 έπιρ άλλητηγηνή, 'Αλλαχ κεπι 'Ογλουμόν έουναχ
 πεκλιτέ έουναχίε (έζρά έιλεγιε) χέμ έουναχ
 έζόν τεπι έουναχήν άζεραι χόνεμ έιλετι.
 4 Τά κι έριατην σατακατή πιζι, τέπζε τε
 'Ρουχζα γρόπφουελεριτέ τεκίμ έλά.
 5 Ζίρα τέπζε άλλουπ τεπέν μόνταλι έιλερι
 έζα άλλουπ 'Ρουχά μόνταλι έιλερι φερ έτερι
 6 Ζίρα τεπέν φερ, άλλουμ τούρ, άμμα 'Ρου
 χαγιατ βέ σαλαμί τίρ.
 7 Τζόν κι τεπέν φερ 'Αλλαχά έουναχί
 'Αλλαχήν έριατην έουναχ έριμ, ζίρα έργε
 τεγίλ τίρ.
 8 Έμπε τεπι άλλουπ, 'Αλλαχά μούκφου
 τεγίλ.
 9 Σιζ έσέ τεπι τεγίλ σιζ, ίλλα έργε
 'Ρουχού σακίε έσι, 'Ρουχά σηήζ. βέ έ
 Χριστουσόν 'Ρουχού γιόγ έσι, ή άουόν τεγί
 10 Βί έργε Χριστός σιζέ έσέ, κέπι τε
 άλλουμ τούρ, 'Ρουχ έσέ σατακατ έζόν χαγι
 11 Βί έργε Έησουσού άλλουλεριτέν τεριπέ
 σακίε έσι, Χριστουσού άλλουλεριτέν τεριπέ
 άλλουμ άουόν 'Ρουχού βασισαή έλε, σιζίν
 τάχι χαγιατ βερετζέκ τίρ.
 12 Έμπε πού τακτιπέ για καρητην
 μαγιά τεπέ ποτζιλου τεγίλ έζ.

Κωνσταντίνου και Ελένης Ισαποστόλων

21

Δευτέρα • Monday

22

Τρίτη • Tuesday

23

Τετάρτη • Wednesday

24

Πέμπτη • Thursday

25

Παρασκευή • Friday

26

Σάββατο • Saturday

27

Κυριακή • Sunday

Сиринъ
сиринъ
сиринъ
сиринъ

28

Δευτέρα • Monday

29

Τρίτη • Tuesday

30

Τετάρτη • Wednesday

31

Πέμπτη • Thursday

01

Παρασκευή • Friday

ΙΟΥΝΙΟΣ | JUNE

02

Σάββατο • Saturday

03

Κυριακή • Sunday

Της Πεντηκοστής

Εικόνα της Αγίας Παρασκευής, 18ος-19ος αι., δωρεά Καλλιόπης Αντωνίου-Κωτούλα
Icon of Saint Paraskevi, 18th-19th c., Kalliope Antoniou-Kotoula donation

04

Δευτέρα • Monday

Αγίου Πνεύματος

05

Τρίτη • Tuesday

06

Τετάρτη • Wednesday

07

Πέμπτη • Thursday

08

Παρασκευή • Friday

09

Σάββατο • Saturday

10

Κυριακή • Sunday

11

Δευτέρα • Monday

12

Τρίτη • Tuesday

13

Τετάρτη • Wednesday

14

Πέμπτη • Thursday

15

Παρασκευή • Friday

16

Σάββατο • Saturday

17

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Υπαπαντής, 17ος-18ος αι., δωρεά Θεοδώρας Βλαστού-Δραγούμη
Icon of the Presentation of Christ in the Temple, 17th-18th c., Theodora Vlastou-Dragoumi donation

18

Δευτέρα • Monday

19

Τρίτη • Tuesday

20

Τετάρτη • Wednesday

21

Πέμπτη • Thursday

22

Παρασκευή • Friday

23

Σάββατο • Saturday

24

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του εν Χώναις θαύματος του αρχαγγέλου Μιχαήλ, 17ος αι., δωρεά Θεοδώρας Βλαστού-Δραγούμη
Icon of the miracle of the Archangel Michael at Chonae, 17th c., Theodora Vlastou-Dragoumi donation

25

Δευτέρα • Monday

26

Τρίτη • Tuesday

27

Τετάρτη • Wednesday

28

Πέμπτη • Thursday

29

Παρασκευή • Friday

Πέτρου και Παύλου Αποστόλων

30

Σάββατο • Saturday

Σύναξη των Δώδεκα Αποστόλων

01

Κυριακή • Sunday

ΙΟΥΛΙΟΣ | JULY Κοσμά και Δαμιανού Αναργύρων

Εικόνα της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού, 18ος αι., δωρεά Θεοδώρας Βλαστού-Δραγούμη
 Icon of the Exaltation of the Holy Cross, 18th c., Theodora Vlastou-Dragoumi donation

02

Δευτέρα • Monday

03

Τρίτη • Tuesday

04

Τετάρτη • Wednesday

05

Πέμπτη • Thursday

06

Παρασκευή • Friday

07

Σάββατο • Saturday

Κυριακής Μεγαλομάρτυρος

08

Κυριακή • Sunday

Ενεπίγραφο χάλκινο πολυκάνδηλο, 6ος αι., δωρεά Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης
Copper-alloy polykandelon (chandelier) with inscription, 6th c., donation by the Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry

09

Δευτέρα • Monday

10

Τρίτη • Tuesday

11

Τετάρτη • Wednesday

12

Πέμπτη • Thursday

13

Παρασκευή • Friday

14

Σάββατο • Saturday

15

Κυριακή • Sunday

16

Δευτέρα • Monday

17

Τρίτη • Tuesday

18

Τετάρτη • Wednesday

19

Πέμπτη • Thursday

20

Παρασκευή • Friday

Ηλίου του Προφήτου

21

Σάββατο • Saturday

22

Κυριακή • Sunday

Μαρίας της Μαγδαληνής

Θυμιατό από κράμα χαλκού, 6ος αι., δωρεά Γεωργίου Ι. Γεωργιάδη
Copper-alloy censer, 6th c., Georgios I. Georgiadis donation

23

Δευτέρα • Monday

24

Τρίτη • Tuesday

25

Τετάρτη • Wednesday

26

Πέμπτη • Thursday

27

Παρασκευή • Friday

Παντελεήμονος Μεγαλομάρτυρος

28

Σάββατο • Saturday

29

Κυριακή • Sunday

Ενεπίγραφα ασημένια κοκλιάρια, 6ος-7ος αι., δωρεά Γεωργίου Ι. Γεωργιάδη, της Ανώνυμης Τεχνικής Εταιρείας
Ανδρεάδης- Ζησιάδης Α.Ε. και μελών του Σωματίου Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού

*Silver spoons with inscriptions, 6th-7th c., donation by Georgios I. Georgiadis, the Andreadis-Zissiadis Technical Corporation S.A.
and members of the Friends of the Museum of Byzantine Culture Association*

30

Δευτέρα • Monday

31

Τρίτη • Tuesday

01

Τετάρτη • Wednesday

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ | AUGUST

02

Πέμπτη • Thursday

03

Παρασκευή • Friday

04

Σάββατο • Saturday

05

Κυριακή • Sunday

Χρυσοκέντητο ιερατικό επιμανίκιο με παράσταση του αρχαγγέλου Γαβριήλ, 17ος-18ος αι.,
δωρεά Γεωργίου Ι. Γεωργιάδη και Σωματείου των Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού

*Gold-embroidered epimanikion (cuff) with Archangel Gabriel, 17th-18th c., donation of Georgios I. Georgiadis
and the Friends of the Museum of Byzantine Culture Association*

06

Δευτέρα • Monday

Μεταμόρφωση του Σωτήρος

07

Τρίτη • Tuesday

08

Τετάρτη • Wednesday

09

Πέμπτη • Thursday

10

Παρασκευή • Friday

11

Σάββατο • Saturday

12

Κυριακή • Sunday

Μολυβδόβουλλα α. του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου (1259-1282) β. της Ειρήνης Κομνηνής Δούκαινας Παλαιολογίνας, γ. του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Μιχαήλ Α΄ Κηρουλάριου (1043-1059), δωρεά μελών του Σωματείου των Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού

Lead seals a. of the Emperor Michael VIII Palaeologus (1259-1282) b. of Irene Palaiologina c. of the Patriarch of Constantinople Michael I Cerularius (1043-1059), donation of members of the Friends of the Museum of Byzantine Culture Association

ΟΙ

ΓΟΒΔΕΜΙΣ
ΟΠΟΛΥΒΟΛΑ

ΚΑΙΡ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΕΤΗΝ
ΡΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΡΕΤΗΝ

13

Δευτέρα • Monday

14

Τρίτη • Tuesday

15

Τετάρτη • Wednesday

Κόιμνος της Θεοτόκου

16

Πέμπτη • Thursday

17

Παρασκευή • Friday

18

Σάββατο • Saturday

19

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του Αγίου Γοβδελαά, έργο του Εμμανουήλ Τζάνε, 1655, δωρεά Σωματείου των Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού
Icon of Saint Gondelaas, by Emmanuel Tzanes, 1655, donation of the Friends of the Museum of Byzantine Culture Association

20

Δευτέρα • Monday

21

Τρίτη • Tuesday

22

Τετάρτη • Wednesday

23

Πέμπτη • Thursday

24

Παρασκευή • Friday

25

Σάββατο • Saturday

26

Κυριακή • Sunday

Σταυρός από κράμα χαλκού παλαιοχριστιανικών χρόνων, δωρεά οικογένειας Καλφαγιάν
Copper-alloy cross, Early Christian period, donation of the Kalfayan family

27

Δευτέρα • Monday

28

Τρίτη • Tuesday

29

Τετάρτη • Wednesday

Αποτομή κεφαλής Ιωάννου Προδρόμου

30

Πέμπτη • Thursday

Αλεξάνδρου

31

Παρασκευή • Friday

01

Σάββατο • Saturday

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ | SEPTEMBER

02

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της δίκης του Χριστού, 19ος-20ός αι., δωρεά Αρσέν και Ρουπέν Καλφαγιάν
Icon of the Trial of Christ, 19th-20th c., Arsen and Roupen Kalfayan donation

03

Δευτέρα • Monday

04

Τρίτη • Tuesday

05

Τετάρτη • Wednesday

06

Πέμπτη • Thursday

07

Παρασκευή • Friday

08

Σάββατο • Saturday

Γενέσιον Υπεραγίας Θεοτόκου

09

Κυριακή • Sunday

Εικόνες του Τιμίου Προδρόμου και του Αγίου Δημητρίου, έργα του Πολύκλειτου Ρέγκου, 1935, δωρεά Καλλίστης Δαρβέρη
Icons of Saint John the Forerunner and of Saint Demetrios, by Polykleitos Rengos, 1935, Kallisti Darveri donation

10

Δευτέρα • Monday

11

Τρίτη • Tuesday

12

Τετάρτη • Wednesday

13

Πέμπτη • Thursday

14

Παρασκευή • Friday

Ύψωση Τιμίου Σταυρού

15

Σάββατο • Saturday

16

Κυριακή • Sunday

Αμφιπρόσωπη χαλκογραφημένη πλάκα. Α΄ όψη Μυστικός Δείπνος. Β΄ όψη παράσταση Γέννησης και Βάπτισης, 1864-5, δωρεά Αθανασίου και Αμαλίας Δαρά

Double-sided engraving copper plate, recto: The Last Supper; verso: The Nativity and the Baptism, 1864-5, Athanassios and Amalia Dara donation

Σοφίας, Πίστεως, Αγάπης, Ελπίδος

17

Δευτέρα • Monday

18

Τρίτη • Tuesday

19

Τετάρτη • Wednesday

20

Πέμπτη • Thursday

21

Παρασκευή • Friday

22

Σάββατο • Saturday

23

Κυριακή • Sunday

Χαλκογραφημένη πλάκα με Παναγία Γαλακτοτροφούσα, 1856, δωρεά Αθανασίου και Αμαλίας Δαρά
Engraving copper plate with the Virgin Galaktotrophousa, 1856, Athanassios and Amalia Dara donation

24

Δευτέρα • Monday

25

Τρίτη • Tuesday

26

Τετάρτη • Wednesday

27

Πέμπτη • Thursday

28

Παρασκευή • Friday

29

Σάββατο • Saturday

30

Κυριακή • Sunday

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ | OCTOBER

01

Δευτέρα • Monday

02

Τρίτη • Tuesday

03

Τετάρτη • Wednesday

04

Πέμπτη • Thursday

05

Παρασκευή • Friday

06

Σάββατο • Saturday

07

Κυριακή • Sunday

Χάλκινα νομίσματα α. Ιουστινιανού Α' (527-565) β. ανώνυμο, τέλη 10ου-αρχές 11ου αι.
γ. Μαυρικού Τιβερίου (582-602), δωρεά Στέλλας Γάγαλη

*Copper coins a. of Justinian I (527-565) b. anonymous, late 10th-early 11th
c. of Maurice (Mauricius Tiberius, 582-602), Stella Gagali donation*

08

Δευτέρα • Monday

09

Τρίτη • Tuesday

10

Τετάρτη • Wednesday

11

Πέμπτη • Thursday

12

Παρασκευή • Friday

13

Σάββατο • Saturday

14

Κυριακή • Sunday

Κεντητό επιμανίκιο του αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Γεράσιμου του Κρητός (1788-1810),
δωρεά Carrefour-Μαρινόπουλος Α.Ε.

*Embroidered epimanikion (cuff) of the Archbishop of Thessaloniki Gerassimos the Cretan (1788-1810),
donation of the Carrefour-Marinoopoulos S.A.*

15

Δευτέρα • Monday

16

Τρίτη • Tuesday

17

Τετάρτη • Wednesday

18

Πέμπτη • Thursday

Λουκά του Ευαγγελιστή

19

Παρασκευή • Friday

20

Σάββατο • Saturday

21

Κυριακή • Sunday

Νομίσματα α. Ιωάννη Β΄ Κομνηνού (1118-1143) β. Ιουστινιανού Α΄, έτος κοπής 548/9
γ. ανώνυμο τάξη Α2 (976-1030/1035), δωρεά Μάτας Ζησιάδου-Τσολοζίδη

*Coins a. of Ioannis II Comnenus (1118-1143) b. of Justinian I, 548/9
c. anonymous, class A2 (976-1030/1035), Mata Zissiadou-Tsolozidi donation*

22

Δευτέρα • Monday

23

Τρίτη • Tuesday

Ιακώβου του Αδελφόθεου

24

Τετάρτη • Wednesday

25

Πέμπτη • Thursday

26

Παρασκευή • Friday

Δημητρίου Μεγαλομάρτυρος του Μυροβλήτου

27

Σάββατο • Saturday

Νέστορος Μάρτυρος

28

Κυριακή • Sunday

Εθνική Εορτή

Μολυβδόβουλλα α. Ιωάννου, επισκόπου Σόλων, 7ος αι. β. αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ' (913-959), δωρεά Μάτας Ζησιάδου-Τσολοζίδη
Lead seals a. of Ioannis Bishop of Solon, 7th c. b. of the Emperor Constantine VII (913-959), Mata Zissiadou-Tsolozidi donation

29

Δευτέρα • Monday

30

Τρίτη • Tuesday

31

Τετάρτη • Wednesday

01

Πέμπτη • Thursday

NOEMBΡΙΟΣ | NOVEMBER Κοσμά και Δαμιανού των Αναργύρων

02

Παρασκευή • Friday

03

Σάββατο • Saturday

04

Κυριακή • Sunday

Χάλκινες σφραγίδες α. με επιγραφή FILS DE JACOB SCIALOM/OPIUM/SALONICA/TURKEY, τέλη 19ου αι.
β. με συμπλήρωμα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ, 9ος-11ος αι. , δωρεά Μάτας Ζησιάδου-Τσολοζίδη

*Copper seals a. with the inscription FILS DE JACOB SCIALOM/OPIUM/SALONICA/TURKEY, late 19th c.
b. with the cyphers ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ, 9th-10th c., Mata Zissiadou-Tsolozidi donation*

05

Δευτέρα • Monday

06

Τρίτη • Tuesday

07

Τετάρτη • Wednesday

08

Πέμπτη • Thursday

Σύναξη Ταξιάρχων Μιχαήλ και Γαβριήλ

09

Παρασκευή • Friday

10

Σάββατο • Saturday

11

Κυριακή • Sunday

Κοκλιάριο από κράμα χαλκού ρωμαϊκών-παλαιοχριστιανικών χρόνων, δωρεά Μάτα Ζησιάδου-Τσολοζίδη
Copper-alloy spoon, Roman-Early Christian period, Mata Zissiadou-Tsolozidi donation

ΑΓΓΕΛΟΙ

ΑΓΓΕΛΟΙ

ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΓΓΕΛΟΙ

ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΓΓΕΛΟΙ

ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΓΓΕΛΟΙ

12

Δευτέρα • Monday

13

Τρίτη • Tuesday

14

Τετάρτη • Wednesday

Φιλίππου Αποστόλου

15

Πέμπτη • Thursday

16

Παρασκευή • Friday

Ματθαίου του Ευαγγελιστή

17

Σάββατο • Saturday

18

Κυριακή • Sunday

Εικόνα του λειψάνου του Αγίου Σπυρίδωνα, έργο του Ιωάννη Καρύδη, 1682, δωρεά Παναγιώτη Δράκου και Μεταξίας Χατζηπατέρα
Icon of the Relic of Saint Spyridon, by Ioannis Karydis, 1682, Panagiotis Drakos and Metaxia Chadjipatera donation

19

Δευτέρα • Monday

20

Τρίτη • Tuesday

21

Τετάρτη • Wednesday

Τα Εισόδια της Θεοτόκου

22

Πέμπτη • Thursday

23

Παρασκευή • Friday

24

Σάββατο • Saturday

25

Κυριακή • Sunday

Αικατερίνης Μεγαλομάρτυρος

Το Ταξίδι των Μάγων, η Προσκύνηση των Μάγων και ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, έργα του Σπύρου Παπαλουκά, αντίγραφα του επιτραχήλιου του αρχιερέα Δωρόθεου (16ος αι., Μονή Σταυρονικήτα), 1924, δωρεά Μίνας Παπαλουκά

The Journey of the Magi, the Adoration of the Magi and the Annunciation of the Virgin, by Spyros Papaloukas, based on the epitachelion (stole) of the Archbishop Dorotheos (16th c., Stavronikita monastery), 1924, Mina Papalouka donation

2012

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ | NOVEMBER

Μήνας/Month: 11 • Εβδομάδα/Week: 48

26

Δευτέρα • Monday

27

Τρίτη • Tuesday

28

Τετάρτη • Wednesday

29

Πέμπτη • Thursday

30

Παρασκευή • Friday

Ανδρέου του Πρωτοκλήτου

01

Σάββατο • Saturday

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ | DECEMBER

02

Κυριακή • Sunday

Μολυβδόβουλλο του Στρατηγού Κατακαλών Κεκαυμένου, 11ος αι., δωρεά Δημητρίου Πόρτολου
Lead seal of the General Katakalon Kekaumenos, 11th c., Demetrios Portolos donation

03

Δευτέρα • Monday

04

Τρίτη • Tuesday

Βαρβάρας Μεγαλομάρτυρος

05

Τετάρτη • Wednesday

Σάββα του Ηγιασμένου

06

Πέμπτη • Thursday

Νικολάου Μύρων του Θαυματουργού

07

Παρασκευή • Friday

08

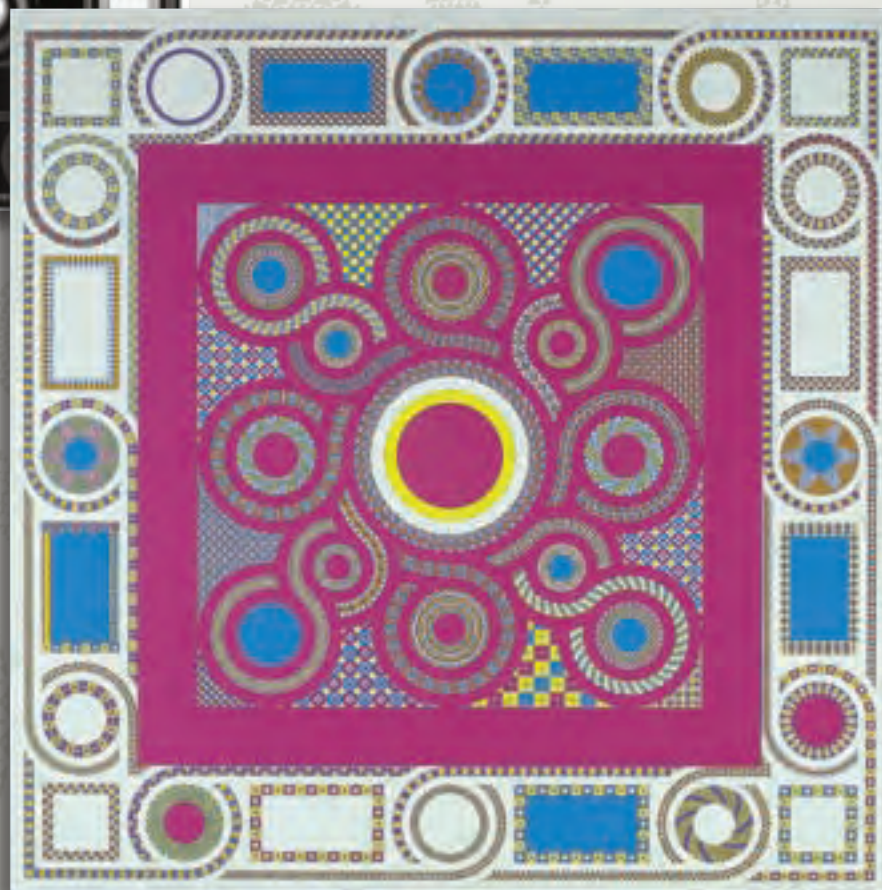
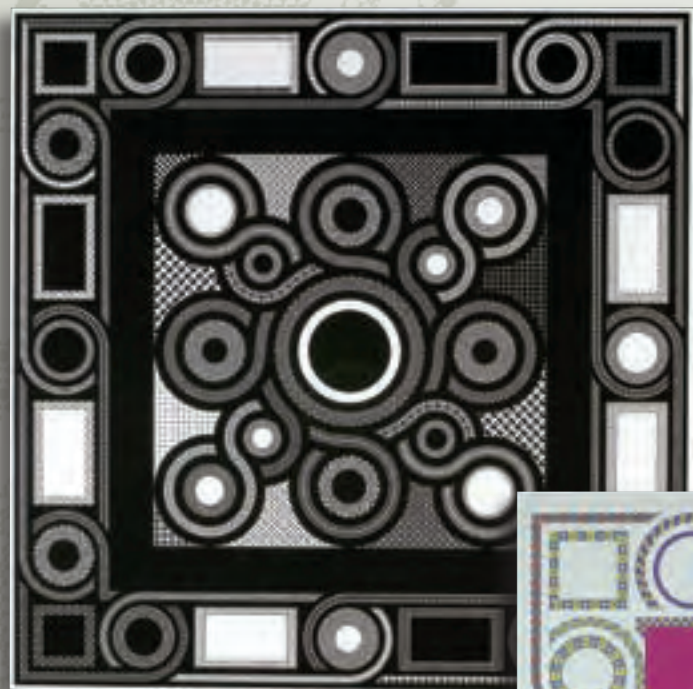
Σάββατο • Saturday

09

Κυριακή • Sunday

Σύλληψη Αγίας Άννης

Ράκη λινών και μάλλινων υφασμάτων από την Αίγυπτο, 5ος-7ος αι., δωρεά Ευθυμίας Μουτσοπούλου
Wollen and linen rags from Egypt, 5th-7th c., Efthymia Moutsopoulou donation

10

Δευτέρα • Monday

11

Τρίτη • Tuesday

12

Τετάρτη • Wednesday

Σπυρίδωνος Τριμυθούντος του Θαυματουργού

13

Πέμπτη • Thursday

14

Παρασκευή • Friday

15

Σάββατο • Saturday

16

Κυριακή • Sunday

Νίκος Αλεξίου, τμήματα από το έργο «The End», βασισμένο στο μαρμαροθέτημα του Καθολικού της Μονής Ιβήρων, εκτύπωση σε χαρτί, 2007, δωρεά Νίκου Αλεξίου

Nikos Alexiou, parts of the work «The End», based on the marble mosaic's pattern of the Katholikon at the Iviron monastery, print on paper, 2007, Nikos Alexiou donation

17

Δευτέρα • Monday

18

Τρίτη • Tuesday

19

Τετάρτη • Wednesday

20

Πέμπτη • Thursday

21

Παρασκευή • Friday

22

Σάββατο • Saturday

Αναστασίας Φαρμακολύτριας

23

Κυριακή • Sunday

Εικόνα των Εισοδίων της Θεοτόκου, αποδίδεται στον Θεόδωρο Πουλάκη, β΄ μισό 17ου αι., δωρεά Ειρήνης Ανδρεάδη

Icon of the Presentation of the Theotokos, attributed to Theodoros Poulakis, second half of 17th c., Irene Andreadi donation

24

Δευτέρα • Monday

25

Τρίτη • Tuesday

Γέννηση του Χριστού

26

Τετάρτη • Wednesday

27

Πέμπτη • Thursday

Στεφάνου Πρωτομάρτυρος

28

Παρασκευή • Friday

29

Σάββατο • Saturday

30

Κυριακή • Sunday

Εικόνα της Άκρας Ταπείνωσης, γύρω στο 1400, δωρεά Ειρήνης Ανδρεάδη

Icon of Christ 'Man of Sorrows' (The Utmost Humiliation of Christ), around 1400, Irene Andreadi donation

31

Δευτέρα • Monday

01

Τρίτη • Tuesday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

02

Τετάρτη • Wednesday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

03

Πέμπτη • Thursday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

04

Παρασκευή • Friday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

05

Σάββατο • Saturday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

06

Κυριακή • Sunday

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Εικόνα της Φυγής στην Αίγυπτο, έργο του Εμμανουήλ Τζάνε, β' μισό 17ου αι., δωρεά Ειρήνης Ανδρεάδη
Icon of the Escape to Egypt, by Emmanuel Tzanes, second half of 17th c., Irene Andreadi donation

1840
μυστιο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΩΡΗΤΩΝ

1977

Κωνσταντίνος Θ. Τσώπρος

1981

Ελένη Παναγιωτίδου

1986

Ζαφείριος Παπαγεωργίου

1987

Δημήτριος Α. Οικονομόπουλος

1988

Ευάγγελος Δημητριάδης

1990

Χρυσάνθη Άββοτ

1991

Γεράσιμος και Μαριάννα Κοντογούρη

1992

Έλλη Πελεκανίδου

Σταύρος Μιχαλαριάς

1993

Ιωάννης Μπουτάρης

1994

Ντόρη Παπαστράτου

Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου

Γεώργιος, Χαρίλαος και Παρμενίωνας Μουρτζίνος

Λίζα Σασαγιάννη-Στεργιοπούλου

1995

Ηλίας Ταξίδης

Καλλιόπη Αντωνίου-Κωτούλα

1996

Δωροθέα Γούδου

Γεώργιος Ι. και Έλλη Γεωργιάδη

Θεοδώρα Βλαστού-Δραγούμη

1997

Γεώργιος Ι. Γεωργιάδης

Οικογένεια Καλφαγιάν

Σωματείο των Φίλων του Μουσείου

Βυζαντινού Πολιτισμού

1999

Καλλίστη Δαρβέρη

Αθανάσιος και Αμαλία Δαρά

Εμπορικό και Βιομηχανικό
Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

Γεώργιος Ι. Γεωργιάδης

Σωματείο Φίλων του Μουσείου
Βυζαντινού Πολιτισμού

Ανώνυμη Τεχνική Εταιρεία Ανδρεάδης-Ζησιάδης Α.Ε.

2000

Μάτα Ζησιάδου-Τσολοζίδη

Αρσέν και Ρουπέν Καλφαγιάν

2002

Στέλλα Γάγαλη

Σωματείο των Φίλων του Μουσείου
Βυζαντινού Πολιτισμού

Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου

Γεώργιος Ι. Γεωργιάδης

2003

Carrefour-Μαρινόπουλος Α.Ε.

2004

Μάτα Τσολοζίδου-Ζησιάδη

2005

Παναγιώτης Δράκος, Μεταξία Χατζηπατέρα

2007

Μίνα Παπαλουκά

Δημήτριος Πόρτολος

Ευθυμία Μουτσοπούλου

2008

Νίκος Αλεξίου

2009

Αναστασία Οικονομοπούλου

Ειρήνη Ανδρεάδη

LIST OF DONORS

1977

Constantinos Tsopros

1981

Eleni Panagiotidou

1986

Zafrios Papageorgiou

1987

Demetrios A. Economopoulos

1988

Evangelos Demetriadis

1990

Chryssanthi Abbot

1991

Gerassimos and Marianna Kontogouri

1992

Elli Pelekanidou

Stavros Michalarias

1993

Ioannis Boutaris

1994

Dory Papastratos

J. F. Costopoulos Foundation

Georgios, Charilaos and Parmenion Mourtzinos

Lisa Sassagianni-Stergiopoulou

1995

Elias Taxidis

Kalliope Antoniou-Kotoula

1996

Dorothea Goudou

Georgios I. and Elli Georgiadis

Theodora Vlastou – Dragoumi

1997

Georgios I. Georgiadis

Kalfayan family

Friends of the Museum of Byzantine
Culture Association

1999

Kallisti Darveri

Athanassios and Amalia Dara

Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry

Georgios I. Georgiadis

Friends of the Museum of Byzantine
Culture Association

Andreadis – Zissiadis Technical Corporation S.A.

2000

Mata Zissiadou- Tsolozidi

Arsen and Roupén Kalfayan

2002

Stella Gagali

Friends of the Museum of Byzantine
Culture Association

J.F. Costopoulos Foundation

Georgios I. Georgiadis

2003

Carrefour-Marinopoulos S.A.

2004

Mata Zissiadou- Tsolozidi

2005

Panagiotis Drakos, Metaxia Chadjipatera

2007

Mina Papalouka

Demetrios Portolos

Efthymia Moutsopoulou

2008

Nikos Alexiou

2009

Anastassia Economopoulou

Irene Andreadi

Το λεύκωμα-ημερολόγιο 2012 που εκδόθηκε από το Σωματείο των Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού και τυπώθηκε σε 1000 αντίτυπα τον Νοέμβριο του 2011 εντάσσεται στο πλαίσιο των σκοπών του Σωματείου να ενισχύει πηθικά και υλικά το Μουσείο και να βοηθά στη λειτουργία του και στον εμπλουτισμό των συλλογών του.

Διοικητικό Συμβούλιο

Νίκος Νικονάνος, Πρόεδρος
Κάτια Λοβέρδου-Τσιγαρίδα, Α΄ Αντιπρόεδρος
Τούλα Γκουράσα-Γεωργιάδου, Β΄ Αντιπρόεδρος
Ελίζα Αλεξανδρίδου, Γ. Γραμματέας
Μαγδαλινή Μανούδη, Ταμίας
Γεώργιος Ι. Γεωργιάδης, Μέλος
Υπατία Διονυσιάδου, Μέλος
Ελένη Λαζαρίδου-Χατζηγεωργίου, Μέλος
Αρετή Μπρούσαλη-Γαρέφη, Μέλος
Μιχάλης Ρόκκος, Μέλος
Ευστρατία Στενομερίδου-Τσίρλη, Μέλος

Κείμενα-επιμέλεια ύλης

Ηρώ Κατσαρίδου

Επιμέλεια εντύπου

Δημήτρης Ναλπάντης

Αρχαιολογική έρευνα

Αναστάσιος Αντωνάρας, Νικόλαος Μπονόβας, Μαρία Πολυχρονάκη

Έρευνα Αρχείων Μ.Β.Π.

Παναγιώτης Καμπάνης, Ηρώ Κατσαρίδου, Νικόλαος Μπονόβας

Συντήρηση εικόνων

Δήμητρα Δροσάκη, Δήμητρα Λαζίδου

Φωτογραφίες

Αρχείο ΜΒΠ, Σταμάτης Ζουμπουρτικούδης, Κατερίνα Μπιλιούρη

Αγγλική μετάφραση

Ηρώ Κατσαρίδου

Σχεδιασμός

Δημήτρης Μπλώσης

Παραγωγή

ΜΟΥΓΚΟΣ - ΕΝΤΥΠΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

1.000 copies of the desk-diary 2012 were printed by the Association of Friends of the Museum of Byzantine Culture in November 2011, as part of the Association's mission to provide moral and practical support to the Museum, to assist in its running, and to help augment its collections.

Executive Committee

Nikos Nikonanos, Chair

Katia Loverdou-Tsigarida, Vice-Chair

Toula Gourassa-Georgiadou, Vice-Chair

Eliza Alexandridou, General Secretary

Magdalini Manoudi, Treasurer

Georgios I. Georgiadis

Areti Broussali-Garefi

Ipatia Dionysiadou

Eleni Lazaridou-Hatzigeorgiou

Mihalis Rokkos

Efstratia Stenomeridou-Tsirli

Devised and written by

Iro Katsaridou

Publication supervision

Dimitris Nalpantis

Archaeological research

Anastassios Antonaras; Nikolaos Bonovas; Maria Polychronaki

Archival research

Panayotis Kambanis; Iro Katsaridou; Nikolaos Bonovas

Icon conservation

Demetra Drossaki; Demetra Lazidou

Photography

Museum of Byzantine Culture Archive; Stamatis Zoumbourtikoudis;

Katerina Biliouri

English translation

Iro Katsaridou

Layout

Dimitris Milosis

Production/Printed by

MOUGOS - COMMUNICATION IN PRINT

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ASSOCIATION OF THE FRIENDS OF THE MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

ISBN 978-960966900-9

